

DAGENS FRÅGOR

Stockholm maj 1950.

Hemvärnet Det svenska hemvärnet har nått en sådan omfattning **10 år.** och stadga och vuxit så fast i det allmänna medvetandet att man nästan har svårt att tro, att det inte existerat i mer än 10 år. Årets flaggmärke på nationaldagen minde emellertid genom sin devis »Landets trygghet — Hemmets värn» om detta märkliga jubileum.

Hemvärnet utgör den mäktigaste frivilliga manifestation av ur-gammal svensk försvarsvilja, som vårt folk på långa tider burit fram. När vår frihet, som aldrig varit kringskuren av främmande herrar, på allvar syntes hotad genom utvecklingen under det första krigsåret, sprang hemvärnstanken fram spontant och samtidigt på flera håll i landet. Redan den 4 januari 1940 bildades de första hemvärnen i Tärnsjö och Nora och före månadens slut hade man på enskilt initiativ satt i gång på en rad platser. Överbefälhavarens framställning den 26 januari till Kungl. Maj:t medförde exemplariskt snabba resultat. Den 2 februari tillsattes den första hemvärnskommittén under dåvarande översten Gustaf Petris ordförandeskap. På en månad var kommittén färdig med sitt förslag och den 17 april fick chefen för armén uppdrag att organisera ett hemvärn på grundval av detta förslag.

Redan den 11 maj — dagen efter tyskarnas anfall i väster och medan kriget i Norge alltjämt pågick — hade 60 000 man anmält sig och nya anmälningar inströmmade dagligen. Det var inte så alldeles enkelt att administrera denna väldiga folkrörelse, medan samtidigt hela den militära apparaten var totalmobiliserad till försvar av gränser och kuster. Det var ont om vapen — en del hade ju gått till Finland under vinterkriget — och ännu mera ont om instruktörer. Men entusiasmen, den goda viljan och den kamratliga sammanhållningen övervann alla hinder och mycket snart blev hemvärnet en militär faktor av verklig betydelse. Det fyllde en besvärande lucka i hembygdens försvar i det totala krigets ytkrigföring med flyganfall, lufttrupper och djupa pansargenombrott. Och framför allt fångade det upp den allvarliga viljan att verkligen få göra en insats om det bleve allvar, att slippa nesan att tvingas sitta överksam och onyttig, när allas helhjärtade insats så uppenbart skulle vara behövlig. Det var »man ur huse» men av modell 1940. Det var svensk försvarsvilja av bästa märke, just sådan som man hoppas åter få uppleva den om vår frihet skulle på nytt hotas.

De ansvariga instansernas snabba remissvar under mars—april 1940 äro intressanta att läsa i dag. LO t. ex. skrev — och orden te sig märkligt framsynta med de 10 årens erfarenhet: »Hemvärnsidéen har fram-sprungit ur insikten om att det nutida totala anfallskriget måste mötas av det totala försvarskriget och att därvid det omedelbara hemortsförsvaret i största utsträckning måste ankomma på den icke

Dagens frågor

krigstjänstskyldiga befolkningen. Det är uppenbart att denna idés förverkligande i ändamålsenliga former kommer att kraftigt bidra till stärkandet av vår försvarsberedskap. Landsorganisationen måste för sin del med största tillfredsställelse hälsa det föreliggande förslaget.

Två oeftergivliga förutsättningar måste fasthållas vid hemvärnets uppbyggande. Det måste infogas i det militära försvarssystemet och det måste, så långt med denna dess ställning är förenligt, givas en demokratisk organisation. Genom att det införes som ett led i det militära systemet skapas de säkraste garantierna mot den politisering och partisplittring, som enligt utländsk erfarenhet lätteligen hotar en föreningsmässigt organiserad hemvärnsrörelse. Genom en så långt möjligt demokratisk organisation gives hemvärdet den starkaste moraliska förankringen i folkmedvetandet.

Dessa förutsättningar ha också varit de för kommitténs förslag grundläggande. Hemvärdet har inlemmats i den militära organisationen. Dess rekrytering genom av de kommunala representationerna utsedda nämnder, dessa nämnders förslagsrätt vid utseende av hemvärnsområdesbefälhavare och lokala förbandschefer, kravet på deras godkännande av hemvärnskontrakts hävande m. m., äro anordningar som garantera en i demokratisk ordning utövad kontroll över verksamheten, ägnad att tillförsäkra denna förtroende och att hindra hemvärdets utnyttjande för obehöriga syften.»

Vid en kurs för hemvärnsofficerare i Uppsala i juli 1940 yttrade HKH Kronprinsen: »Om vi använda vårt sunda förnuft och om vi undvika att genom byråkratisering hämma den framåtanda och initiativkraft, som vårt folk besitter, är jag förvissad om att vårt hemvärn skall bli en betydelsefull länk i vår beredskap.»

Det blev så och är så alltjämt. Åren ha gått och hemvärdet har haft sina prövningar, inte minst genom den allmänna »beredskapströttheten» efter krigsslutet. Men grunden var fast, så att prövningarna blevo övergående. I dag är hemvärdet en alltigenom konsoliderad organisation. 1 000-tals ha dess insatser redan varit på de mest skilda områden. Hemvärnsuniformen är väl känd och välkänd runtom i bygderna. Nära 500 hemvärnsgårdar ha blivit små centraler inte bara för hemvärdet utan för den frivilliga försvarsinsatsen över huvud taget. Hemvärdets brevskola har utbildat många 10 000-tals elever. Och på dess stridsskola i Vällinge avlösa kurserna varandra i fast och flitig rytm. Hemvärdet — och dess avläggare driftvärdet — må ha sin militära begränsning; som riktpunkt och uttryck för ärlig svensk försvarsvilja, inom alla yrken och alla svensksinnade delar av vårt folk, är dess betydelse omätlig. »Hemvärdet har», som arméchefen uttryckte det på 10-årshögtiden, »blivit en omistlig del av vårt försvar».

Dyrbar essay- Förutvarande chefen för socialstyrelsen, nuvarande konst. generaldirektören Karl Johan Höjer, har i socialvårds-kommitténs namn låtit publicera en essay om den ideala socialvården, vilken onekligen har sitt intresse men knappast är någon lämplig ut-

gångspunkt för konkreta åtgärder. Författaren och de, som under intryck av hans »magnetiska» personlighet instämt med honom, vilja helt enkelt lösa det urgamla problemet om fattigdomens avskaffande. Till den ändan döper man om fattigvården till »socialhjälp», upprättar en hierarkisk ordning mellan de anstalter, som skola bereda vård åt därav behövande, förvandlar de svenska kommunerna till utbetalningskontor för socialdepartementet, rör ihop arbetslöshetshjälp och fattigvård samt uttalar sig för en högst betydande genomsnittlig höjning av nu utgående understödsbelopp. Ett slags kostnadskalkyl bilägges också aktstycket. Denna slutar på ca 40 milj. i merutgift om året för staten men kan rimligtvis icke göra anspråk på någon fullständighet. Herrar Höjer, Hartmann och övriga medlöpare utgå — synbarligen på fullt allvar — från den föreställningen att deras stilistiska mödor redan från den 1 januari 1952 skall tillämpas. Någon konsultation mellan essayisterna och statsrådet Sköld torde icke hava förekommit.

Det finns skäl påpeka, att socialvårdskommittén ingalunda är enig. Högermännen Birke och Hagård ha anfört allvarliga, på praktiska erfarenheter grundade erinringar. Dessa vittna onekligen om att kunskap om vad som verkligen händer ute i kommunerna egentligen endast finns hos reservanterna.

Socialvårdskommittén rekommenderade på sin tid en kommunindelningsreform, vilken skulle skapa kommuner med tillräcklig ekonomisk bärkraft för socialvårdens skötsel. Dessa storkommuner träda ut i livet den 1 januari 1952. På åtskilliga ställen ha de fötts under svåra vändor men alla invändningar ha fått stå tillbaka för huvudsyftet — att med hänsyn till de socialvårdande uppgifterna skapa bärkraftiga enheter. Majoriteten i socialvårdskommittén tycks alldeles ha glömt av detta faktum. De föreslår nu att staten skall bära upp till 80 % av de kostnader socialhjälpen skapar. Att detta kommer att medföra starkt stigande utgifter för det allmänna är fullkomligt säkert. Kommunalmännen ha ofta demonstrerat att det handskas betydligt frikostigare med statens medel än med sådana, som direkt återverka på de egna kommunmedlemmarnas skattesedlar. Vi ha bitter erfarenhet härav. Som ett komplement till sitt statsbidragssystem måste socialvårdskommitténs majoritet konstruera något slags statlig kontrollmyndighet, vilken uppenbarligen skulle kunna ingripa djupt i den kommunala skötseln av de socialpolitiska angelägenheterna. Detta betyder ett ständigt hot mot den kommunala självbestämmanderätten och framför allt en risk för att vården av de hjälpbehövande kommer att avhumaniseras. Styrkan i det tidigare tillämpade svenska systemet för fattigvård har legat i den personliga omvårdnad de kommunala förtroendemännen kunnat och många gånger ägnat sitt klientel. Det har icke varit fråga om utdelning av almosor efter generella normer, utan icke sällan om ett personligt engagemang för nämndernas medlemmar. Risker för denna individualiserade vård ha redan skapats genom storkommunernas tillkomst med det ökade tjänstemannainflytande detta medför. Den risken blir överhängande om handläggningen skall övervakas av ett antal amanuenser och inspektörer. Huru liten vikt kommittémajoriteten lägger vid dessa möjligen ovägbara men dock vä-

sentliga faktorer framgår av förslaget om inrättande av särskilda socialläkare. I en tid av skriande läkarbrist ämnar man tillsätta tjänster, av vilkas innehavare man kräver medicinska kvalifikationer men vilkas huvudsakliga motivation är en önskan att kontrollera de lokala instanserna. En gammal provinsialläkare, som väl känner sin bygd och dess folk, får ge vika för en ung man som förutom sin medicine licentiatexamen har ingående kunskap om författningstexterna — och förmodligen den rätta tron.

Ett förstatligande av fattigvården, vilket i realiteten det framlagda förslaget är, kommer med nödvändighet att medföra en automatisering och generalisering av hela verksamheten. Det blir inte längre fråga om vård, om försök att få hand med ett svårt socialt problem. Det blir en utdelning av existensmedel efter fastställda normer. Generaliseringen blir osmidig. Den utgår ifrån ett psykiologiskt och socialsentimentalt betraktelsesätt som ingenting har med verkligheten att skaffa. Ingenting är lättare än att visa generositet på skattebetalarnas bekostnad. Man kommer aldrig ifrån en trängande personlig uppgift enklare än genom att avfärda den med ett ekonomiskt bidrag. Den föreslagna reformen kommer icke att avskaffa fattigvården. Den kommer att konservera fattigvårdsfallen och mot allt sunt förnuft blanda upp dem med arbetslöshetsfallen. Förmodligen förmena sig förslagets upphovsmän handla av sociala motiv. Om människors motiv kan man aldrig vittna, men man kan betvivla att ens de bästa leda till goda resultat — om icke tillräcklig hänsyn tages till erfarenheter som generationer gjort och som praktiskt verksamma människor ännu i denna dag göra. Uppenbarligen står det svenska samhället inför nödvändigheten att begränsa sin verksamhet i olika avseenden. Man har otvivelaktigt nått och överskridit den gräns, där det allmännas anspråk på andel av de enskildas inkomster ger utslag i vantrivsel, sjunkande arbetslust och minskad sparbenägenhet. Att under sådana förhållanden bygga ett stort socialpolitiskt administrationslott utan att bekymra sig om den ekonomiska grunden är ansvarslost.

Kekkonen—Fagerholm Strejkhöret i Finland är ännu inte slutgiltigt och generalstrejksöret. avvärjt. Huru omröstningen bland de fackförbundsanslutna arbetarna om det Fagerholmska kompromissförslaget — 15 procents löneförhöjning över lag med lönerna bundna vid index — har utfallit vet man inte. Det heter i skrivande stund att kompromissförslaget fått klar majoritet, men detaljerna publiceras först senare. Så vet man alltså inte huru många av de till LO anslutna förbunden kunnat annotera majoritet för LO:s-Fagerholms ståndpunkt, huru många det är som talar för fortsatt strejk. Man vet inte heller om de (kommunistiska) minoriteterna i de LO-trogna förbunden lojalt komma att följa majoriteten, eller om de kommunistdominerade förbunden anse tiden gynnsam för separata strejkaktioner. Vare därmed huru som helst, någon generalstrejk behöver man inte längre befara.

För att fullt förstå spelet kring och med den hotande generalstrejken,

kan det vara skäl att begrunda den förtvivlade statsminister Kekkonens hjärtesuck i den famösa intervjun för Associated Press' korrespondent i Helsingfors, när förhandlingarna äntligen slutförts och generalstrejken i varje fall uppskjutits. »Nattens lösning ... innebär en direkt underkastelse inför FFC (Fackföreningarnas Centralförbund = LO) och utgör ingen kompromiss. Lösningen möjliggjordes i hög grad av socialdemokraternas politiska hetsjakt mot regeringen...» Det pinsamma replikskifte som följde i dagspressen mellan Finlands statsminister och riksdagens talman, med allt vad detta innehöll av tillvitelser och t. o. m. smädelser, kan vi i detta sammanhang förbigå.

Statsminister Kekkonens uttalande återspeglar på ett beklämmande sätt den känsla av vanmakt inför den organiserade arbetarrörelsen, som måste ha bemäktigat sig regeringen, när dess egna åtgärder att freda arbetsmarknaden inte ledde till resultat och när oppositionens främste man, talman Fagerholm, måste tillkallas som medlare i konflikten. Men det är också uppenbart att LO:s löneaktioner voro upplagda som en demonstration från socialdemokratisk sida både gentemot de borgerliga (regeringen) och kommunisterna. Socialdemokratien visade ingen som helst vilja att förstå det ekonomiska krisläge, som är ett faktum i Finland just nu: man glömde totalt bort sina egna enfatiska förklaringar om att arbetarnas levnadsstandard inte kan höjas genom överilade löneaktioner, genom höjda löner, utan endast genom ökad produktion. Men den deklarationen utfärdades under den socialdemokratiska minoritetsregeringens tid. Tydligt gälla andra ekonomiska lagar under en borgerlig regering!

Man kunde kanske karaktärisera situationen så, att hr Fagerholms regering hade en fantastisk tur, vartill kom att regeringschefen var en utomordentlig taktiker med förmåga att göra sig själv populär, varemot hr Kekkonens regering haft en otur, som ytterligare accentuerats av att dess chef visat sig vara både dålig taktiker och psykolog. Fagerholm kom som befriare från ransoneringens elände, lyckades genom sitt inflytande över LO trygga freden på arbetsmarknaden samtidigt som han genom ett resolut uppträdande kunde hålla kommunisterna på mattan. Knorrande partivänner lugnades av ett stort upplagt — men i dagens läge alltför dyrbart — socialt program. Senaste sommars nödtvungna devalveringar hann inte under det Fagerholmska kabinettets tid inverka på prisnivån och betydde för övrigt inte så mycket som senaste hösts justering av clearingkurserna. Och när inverkan av denna justering blev märkbar i handelsavtal och importpriser, blev det tid för ministären att avgå, samtidigt som president Paasikivi började sin andra period som statschef i Finland.

Hr Kekkonen fick sålunda lägga sig i den säng som hr Fagerholm bäddat. Den nya regeringen konstaterade snabbt att Finland gjort samma misstag som Sverige efter fredsslutet, levt över sina tillgångar. Man måste dra till svångremmen på nytt. Och här gjorde hr Kekkonen sitt andra misstag (det första gjorde han, när han bryskt avbröt underhandlingarna med socialdemokraterna i samband med regeringsbildningen). Han tog till storsläggan och ville en gång för alla hamra in i folkets medvetande, att den socialdemokratiska regeringen illa hade

Dagens frågor

förvalt sitt pund. Detta måste repareras med höjda skatter, både direkta och indirekta. Omsättningsskatten måste höjas, skatten på kaffe och tobaksvaror likaså. Det sociala programmens förverkligande måste ställas på lång sikt. Hade sanningen sagts på ett mindre brutalt sätt, hade statsministern möjligen nått sitt mål: nu hjälpte det inte ens att också den ekonomiska expertisen varnade för en fortsättning av den föregående tidens lättsinniga finanspolitik. Hr Kekkonen blev ohjälpligt impopulär. Och hans skall mot företrädarna besvarades av en socialdemokratisk hetsjakt mot regeringen.

Så blev lönefrågorna, som s. a. s. hängt i luften sedan nyåret, aktuella. LO och socialdemokraterna gick, sina tidigare deklamationer till trots, i spetsen för kraven. Dels ville man ta loven av kommunisterna och visa att den rätta kampandan, trots den restriktiva politiken under ministären Fagerholms tid, fortfarande besjälade också de socialdemokratiska arbetarna, dels ville man visa de borgerliga att det inte går att regera utan medverkan från arbetarhåll. En stort upplagd demonstration således, som åtminstone i sistnämnda avseende lyckades hundraprocentigt. Det är alltså inte så underligt att hr Fagerholm lyckades medla, där regeringen redan misslyckats, det är inte heller så underligt, att LO kunde acceptera en allmän löneförhöjning om 15 procent, när förslaget gjordes av hr Fagerholm — trots att LO själv tidigare pläderat för en mångdubbelt större förhöjning och vissa enskilda fackförbund krävt upp till 135 procents ökning av lönerna. Det var därför också klart att åtgärder som ministärer med vänsterinslag kunde tillåta sig — inkallelser av lokmän till reservövningar — inte ledde till resultat när de gjordes av en borgerlig regering. Inkallelserna måste därför betecknas som ett nytt, beklagligt misstag från hr Kekkonens sida: de visade bara huru hjälplös regeringen i själva verket var. Och slutligen fick Kekkonen dricka den bittra kalken till botten när han tvingades tillkalla hr Fagerholm som medlare i konflikten. Man kan så väl förstå hans förtvivalade hjärtesuck, även om man inte är övertygad om det nödvändiga och lämpliga i att publicera den...

Lönekonfliktens lösning med dess bisarra inslag av personlig rivalitet och rävspel bakom kulisserna, ger oss många viktiga lärdomar. LO:s ställning i Finland har väl aldrig varit så stark som nu — under förutsättning att den lyckas bemästra de kommunistiska fronderingsförsök, som ännu kan väntas — och det som skett visar, att LO, såsom redan är fallet i Sverige, håller på att bli en stat i staten. Och någon ändring härvidlag kan man inte tänka sig, så länge landets ekonomi är så ansträngd, att minsta rubbning i produktionen kan få mycket äventyrliga följder. Man kan också anta, att det skedda i höstens kommunalval och nästa sommars riksdagsval yttrar sig i en seger för socialdemokratin på kommunisternas och bondeförbundarnas bekostnad. Socialdemokratin i Finland är nu på allvar på väg att tillkämpa sig samma ställning som den redan intar i andra nordiska länder.

Man erkänner gärna att Finlands borgerliga regering befann sig i en ytterst brydsam situation, men man tycker i alla fall, att hr Kek-

konen kunde ha skött sina kort en aning bättre. Och framför allt tycker man, att det skulle vara angeläget för Finlands borgerliga partier att ge den sittande regeringen allt det stöd de är mäktiga: det är länge sedan Finland hade en rent borgerlig regering — trots den borgerliga majoriteten i riksdagen. Huruvida den kommer att efterföljas av andra beror till stor del på huru kabinettet Kekkonen går i land med de otacksamma uppgifter som givits den. På en väsentlig punkt har den i alla fall lyckats utomordentligt, om man får tro de strönotiser, som varit synliga i dagspressen: handelsavtalet med Sovjet, just nu ett livsvillkor för Finland. Och på den punkten röntes som bekant hr Fagerholms arbetarregering föga framgång...

Danmarks försvar. Att världens febertillstånd från det andra världskrigets tid alltjämt är oroväckande framgår ju bland annat av att militära rustnings- och försvarsplaner tillhöra de mest aktuella och angelägna problemen i nära nog alla jordens fria stater. Feberkurvan befinner sig snarast återigen i stigande; så är uppenbarligen fallet »bakom järnridån» och — åtminstone vad folkopinionen beträffar — i USA. Att förse Västtyskland med ett inhemskt försvar, som motvikt mot den av västmakterna nyligen påtalade »folkpolisen» i östzonen, ter sig för allt flera som en nödvändig åtgärd till fredens skyddande. Atlantpaktens vapenhjälpsprogram omsättes sedan några månader i reella leveranser, där den kommunistiska motverkan redan kommit av sig genom uteblivet stöd av på denna punkt realistiskt tänkande folkopinioner.

I denna över snart sagt hela världen tydligt skönjbara tendens till effektivisering och stegring av de militära skyddsåtgärderna inta de nordiska folken en ganska säregen ställning. Tendensen går i Norden närmast i motsatt riktning. I Finland pågår utredningsarbete genom en försvarskommission, som av vissa förhandsuppgifter i pressen att döma i varje fall näppeligen kommer att föreslå några anslagskrävande förbättringar. I proposition nyligen föreslog regeringen minskning av de värnpliktigas första tjänstgöring från ett år till 8 månader. I Norge framlade 1946 års försvarskommission ett utomordentligt väl avvägt betänkande i slutet av förra året och proposition i frågan aviserades i trontalet vid stortingets öppnande i januari. Denna proposition har emellertid hittills uteblivit och man måste nu ställa in sig på ett uppskov åtminstone till början av oktober. I Sverige beslutade riksdagen nyligen att lagfästa den tidigare provisoriska minskningen av de värnpliktigas utbildningstid. Det svenska försvarsproblemet i övrigt står f. n. helt i »Nothinkommitténs tecken». Dess betänkande lär vara att vänta på eftersommaren. Med tanke bl. a. på kommitténs direktiv och vårt lands nuvarande finansiella läge, som ju demonstrerades med all tydlighet vid vårriksdagens avslutande debatter, är det säkert klokt av alla försvarsvänner att räkna med en eller flera rejäla kallduschar den dag kommittéförslaget blir offentligt. Att förslaget kommer att innebära en ytterligare försämring av våra försvarsbetingelser är tyvärr blott alltför sannolikt.

Hur är det då i Danmark? Tendensen är densamma som i de övriga nordiska länderna men framträder här i skärpt form. Danmark utgick ur kriget med ett praktiskt taget bortoppat försvarsväsen. Tyskarna hade gjort sin sak grundligt. Och de enorma vapen- och materielmängder, som de kapitulerande tyskarna lämnade efter sig, fingo danskarna föga glädje av — de förstördes nästan helt av de allierade. I Danmark återgick man till 1937 års försvarsordning, som man mödosamt började återställa. Försvarsanslagen lågo förhållandevis högt men det gick ändå oändligt långsamt; den danska brigaden i Tyskland blev — liksom den norska — kostnadskrävande. Liksom i Norge tillsatte man år 1946 en försvarskommission, och liksom där ha de första — för Danmarks del skäligen blygsamma — leveranserna enligt Atlantpaktens vapenhjälpsprogram nyligen lossats i dansk hamn. Men sedan är det slut med likheterna.

Den danska försvarskommissionen, som till skillnad från den norska är rent parlamentarisk, har tagit god tid på sig. Arbetet har långa tider legat helt nere. Orsakerna härtill torde få sökas i Danmarks ytterligt ogynnsamma strategiska läge, i den långvariga ovissheten kring förhandlingarna om ett nordiskt försvarsförbund och Atlantpaktens samt i den ännu bestående oklarheten i västmakternas planer för Västeuropas framtida försvar. Skall det upptagas vid Rhen? Elbe? Längre tillbaka? Skall det föras offensivt eller defensivt? Vad skall man göra med Västtyskland? Man må beklaga den danska tveksamheten och långsamheten, men man har knappast svårt att förstå den.

Bland de senaste månadernas händelser i danskt försvar förtjäna ett par att särskilt omnämnas. Sålunda pågår en modernisering och utbyggnad av jaktflyget med engelska Meteorplan av fullt modernt snitt. Samtidigt beslöt emellertid riksdagen att för en tid av tre år *be-gränsa* inkallelserna vid armén till 15 600 per år och vid marinen till 3 700 under budgetåret 1950—1951. Härigenom kommer 17 000—20 000 värnpliktiga att undandragas all militär utbildning. Den uppseendeväckande åtgärden motiverades med att brist på modern materiel och framför allt dugligt befäl omöjliggjorde att rationellt utnyttja utbildningstiden (10 månader). Åtgärden, tillsammans med en nedsättning av anslaget till hemvärdet med 6 miljoner kronor, beräknas medföra en årlig besparing av 21 milj. danska kronor, som i stället avses användas för materielanskaffning, förrådslokaler och flygfältsarbeten.

Den 15 april i år avgav försvarskommissionen ett första betänkande (163 sidor jämte kartbilagor). Här redovisas i korta kapitel försvarets läge 1946, en tänkt 3-årsplan från 1947 som ej kom till genomförande, ett senare förslag till försvarsanordning till en årlig kostnad av 242 milj. danska kronor som inte heller kom längre än till papperet, tillkomsten av det danska hemvärdet genom en lag den 16 juli 1948 samt förhandlingarna om nordiskt försvarsförbund och om anslutning till Atlantpaktens. De egentliga nyheterna i betänkandet äro förslagen om nyordning i fråga om försvarets högsta ledning och om landets militärterritoriella indelning. Kommissionens förslag framlades redan den 26 april för riksdagen. Denna snabba handläggning förklaras bl. a.

Dagens frågor

av att det är försvarsministern själv, Rasmus Hansen, som är ordförande i kommissionen.

Danmark har hittills haft endast två försvarsgrenar, hären och sjövärn, med flygvapnet uppdelat mellan sig. Där ha vidare funnits både krigs- och marinministerier. Den nya ordningen innebär en modernisering, närmast med svensk förebild. De båda försvarsdepartementen sammanslås till ett under en försvarsminister, som blir det samlade försvarets främste målsman. Vidare utbrytes flygvapnet och blir en självständig försvarsgren. Liksom Sverige får Danmark en ÖB, »försvarschefen», som leder en »försvarsstyrelse», bestående av de tre försvarsgrenscheferna och chefen för försvarsstaben. Försvarsgrenarnas sammansättning blir densamma som i Sverige och det samma gäller i princip i fråga om befälsförhållanden och krigsförberedelsearbete.

I fråga om den militärterritoriella indelningen föreslås två landsdelskommandon — västra och östra med Stora Bält som gräns — motsvarande de svenska militärområdena. I övrigt, säger propositionen, böra gränserna vara desamma för alla tre försvarsgrenarna och följa den civiladministrativa indelningen, en väsentlig förbättring i jämförelse med förhållandena hos oss. I fråga om den lokala befälsutövningen i »regioner» och »distrikt» präglas förslaget av samma kompromiss mellan olika försvarsgrensintressen, som kännetecknade motsvarande norska förslag. Härutöver redovisar propositionen en rad institutioner, verk och anstalter, som ansluta till den centrala försvarsledningen. Att märka är alltså, att alla för försvarets effektivitet mera avgörande faktorer, bl. a. förbandens freds- och krigsorganisation, materielanskaffning, utbildning, mobiliseringsplanläggning, beredskap m. fl. skjutits på framtiden. Vad som nu föreslås innebär utan tvivel en rationalisering och förbättring — men begränsad till ett visserligen betydelsefullt mindre avsnitt.

För att avslutningsvis anknyta till de inledande reflexionerna, så ville man gärna se att de nordiska folken — under sina socialdemokratiska regeringar — *i tid* måtte följa tidens tecken och vårda sig om sitt försvar. Det bör, nu mindre än någonsin, heta »försvar *eller* reformer» utan försvar *och* reformer!

LIV-

försäkringen

ger trygghet åt Dig själv
och din familj. Tag den i

SVEA

LIV-SVEA

GÖTEBORG